

Bycentervej anlagt på gyngende grund

af Hans Rye

Bycentervej har gennem de seneste 60 år haft evnen til at bringe sig selv i fokus flere gange. Først som grænse mellem moseområdet (i dag Multiparken) og bydelen med plejehjem, skole og boldbane – og senest som ”valgtema”, da borgere i 2021 stod frem i TV2 Fyn og klagede over, at vejens cykel- og gangsti var ved at skride ud i mosen.

De første kendte skitser til Bycentervej blev offentliggjort i kortbilaget til ”Dispositionsplan for Munkebo”, godkendt af Munkebo Kommune i januar 1958, men muligvis var der allerede lavet en skitse i maj 1957, for allerede da forelå et forslag til dispositionsplan for Munkebo. I kortbilaget fra 1958 havde Bycentervej et lidt andet forløb, end det ses i dag, idet den da skulle munde ud i Lindøalleen i det, der i dag er Solbakkens rundkørsel.

Det kan måske undre, at den lille Munkebo Kommune havde kræfter til at udarbejde så detaljerede planer i 1957/1958, endnu inden kommunen havde ansat sin første kommuneingeniør, og nærlæser man detaljerne, viser det sig da også, at det ikke var kommunen, men ingeniører og arkitekter med tilknytning til A.P. Møller koncernen, der trak stregerne. Kortbilag 3 er således ”stemplet” Ejendomsselskabet Lindø.

I den forbindelse er det måske værd at huske nogle få historiske årstal fra Munkebos skift fra landsby til værftsby: De første rygter om noget stort på Lindø slap ud i efteråret 1956, i april 1957 får direktør Erik Ringsted bemyndigelse til at etablere Lindøværftet, men arbejdet er reelt allerede sat i gang, i november 1958 er der rejsegilde på Lindø, og i samme måned på de første 12 værftsboliger i Rosendalen, og 23. november 1959 er der indvielse af Lindøværftet.

Med andre ord: Det gik forrygende stærkt. Og set med nutidens øjne kan det være svært at forstå, at der allerede var lagt planer om en helt ny by (Lindøbyen), en omfartsvej (Bycentervej), et butikstov og en masse andre ting, faktisk inden det for alvor stod klart for byens borgere, journalister og andet godfolk, at noget stort var i gang, men det er faktum, og den 30. december 1960 sprang ballonen. Uroen fik næring.

Baggrunden var, at sognerådet med Herluf Nielsen i spidsen havde vedtaget to byplanvedtægter, forløbere for nutidens lokalplaner. De to vedtægter omfattede dels Møgelkjærgaard (området ved det nuværende Mølkæret og Munkebo Autoservice) og trekantsområdet mellem de nuværende veje: Lindøalleen, Troels Alle, Fjordvej og Bycentervej.

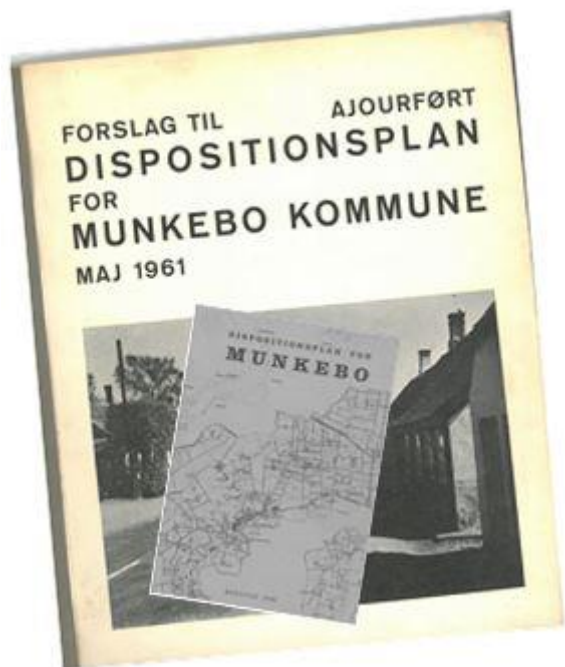
Planerne åbnede mulighed for et stort stadion og en skole i dette område, og de lå til gennemsyn på kommuneingeniørens kontor i 14 dage med mulighed for at komme med indsigelser eller ændringsforslag helt frem til den 6. februar 1961.

Den mulighed benyttede Albert M. Hansen sig af. Han var indehaver af ”Lindhøj”, et veldrevet husmandssted, der faktisk lå præcist der, hvor plejehjemmet Lindhøj ligger i dag, og han var med det gode danske udtryk godt gal i skralden over de perspektivrige planer, der så at sige udraderede hans ejendom.

Albert Hansen var en mand, der havde ordet i sin magt. I flere perioder var han medlem af sognerådet i Munkebo og formand for De Samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift, og allerede i 1958 havde han fremsendt en protestskrivelse til sognerådet, hvori han klagede over byplanens forslag om, at der skulle anlægges en vej (Bycentervej) fra Odense landevej (Fjordvej) bag om kirkegården gennem præstegårdsjorden til Strandvejen (Lindhøjvej). Albert Hansen klagede også til Fyns Stiftsamt og Boligministeriet.

Sognerådet bemærkede i den forbindelse, at man ”ikke ubetinget vil afvise muligheden af, at denne vej kan blive aktuel, men dog finder sandsynligheden herfor mindre, og i hvert fald ligge så langt ud i fremtiden, at der inden for rådet har været nogen betænkelighed med at optage vejen på planen. Det kan tilføjes, at den stadig ikke er aktuel efter at det nu er

vedtaget, at den bestående Strandvej fra Munkebo Kro nu skal udvides betydeligt”.⁽¹⁾ Faktisk var det planen, set med nutidens øjne ganske overraskende, at den lille, uanselige Strandvejen skulle lede trafikken fra Kerteminde-siden ud til værftet, medens Kystvejen skulle tage trafikken fra Odense-siden, men det bunder i, at Strandvejen eller Strandgyden histo-risk set var adgangen til fiskerlejet på Lindø.

Dispositionsplan for Munkebo”, godkendt af Munkebo Kommune i januar 1958, og forslag til ajourført plan fra 1961.

ved at blive en ”storby” tænkes der vel ikke paa at ”indlemme” Odense foreløbig. Har man opstillet et driftsbudget? Ellers tror jeg, det var nyttigt at gøre det. Almindelige boldbaner har vi brug for.

Om skolen vil jeg spørge, hvem er taget med paa raad her? Er skolemyndighederne og lærerne med? Jeg kan ikke tro det, for hvis de er det, er jeg virkelig betænkelig ved at betro dem ungdommens opdragelse – det maa da i hvert fald ikke være i økonomi”, tordnede Albert Hansen på årets næstsidsste dag.⁽²⁾

Han stillede også spørgsmålstegn ved, om der overhovedet var behov for yderligere en skole i Munkebo kun ca. 1 km. fra Munkebo Skole med plads til 400 – 500 børn, nok til en by med 4000 til 5000 indbyggere og rundede af med denne salut:

”Hvis planen er velgennemtænkt, også af sogneraadets sikkert udmærkede teknikere, faar vi let den opfattelse, som kommer til udtryk i det gamle ordsprog: Skidt med, hvad det koster, bare tøsen morer sig”, skrev han og anmodede sogneraadet om et svar i avisen.

Da sognerådets svar lader vente på sig, springer Albert Hansen i blækhuset igen – endda flere gange og den 16. januar skriver han, at ”Enten indrømmer sognerådet, at de har ”klomret” godt i det og helst vil have sagen til at dø hen uden nærmere kommentarer, eller også, at det vil snigløbe sognets beboere ved at gennemføre en byplan, som både er økonomisk uforsvarlig og i strid med al sund fornuft. Har I helt mistet besindelsen? Og lader jer styre hvorhen det skal være uden hensyn til, hvad I fører jeres sogn og dets beboere ud i; - er det ”Kejserens nye klæder” om igen? Så skal jeg gerne påtage mig at sige ordene: I har jo slet ikke noget på; men lad det så gå som i eventyret med de skræddere, som havde syet

Det er også i 1958, på sognerådsmødet den 18. juni, at planerne om en tværvej (nu Lindøalleen) mellem Nørregade og Strandvejen (nu Lindhøjvej) blev præsenteret. Ved samme lejlighed besluttede man at indlede forhandlinger om køb af nødvendige arealer til anlæg af denne vej.

Albert Hansens klage i 1958 gav ikke det store resultat, selv om Bycentervejens forløb i byplanvedtægten fra 1960 blev ændret lidt, så den nu ramte Lindøalleen længere mod vest, altså på strækningen mellem Solbakken og Nyhøjen, akkurat som det ses i dag.

I 1960 var det da heller ikke Bycentervej, der var hovedtemaet for Albert Hansens vrede, for i det første af en række lange læserbreve, eller åbne breve, som han valgte at kalde dem, var der fokus på planen om en skole og et stort stadion. Det er ”et projekt til flere millioner kroner – for mange til Munkebo kommune og den by, som det er tiltænkt.

Et stadion, som her er skitseret, vil ogsaa kræve store aarlige tilskud fra kommunen, tænk paa stadion ved Odense, og selv om vi er

kejserens de fine, nye klæder. Fornuften sejre”, skrev Albert Hansen og krævede, at sognerådet indkaldte til et sognemøde, hvor alle syv sognerådsmedlemmer skulle møde frem og give borgerne en redegørelse for deres transaktioner.

Hvad der præcis sker på de indre linjer i sognerådet i de hektiske uger i starten af 1961 vides ikke, men der er uden tvivl blevet røget nogle cigarer og tygget nogle skrå i det lavtloftede sognerådsløkkale, og de hårde udfald samt et ønske om at ”orientere sognets beboere om de foreliggende planer” får sognerådet til at rykke ud med en redegørelse i Fyns Tidende den 19. januar.

I redegørelsen skriver sognerødderne blandt andet, at det omstridte område for størstepartens vedkommende ejes af Ejendomsselskabet Lindø, kirken og husmand Albert Hansen, og ”er i byplanen foreslaaet anvendt til alderdomshjem, skole, sportsplads, udvidelse af kirkegaard, parkeringspladser og lignende formaal. Når sogneraadet har ønsket at gøre dettes, skyldes det hovedsagelig to forhold.

Albert Hansens veldrevne ejendom lå faktisk præcis der, hvor kommunen senere opførte Lindhøj Plejehjem. Strandvejen gik lige forbi ejendommen.

For det første ligger området, som de fleste ved, meget centralt, og en fremtidig skole med mange forskellige anvendelsesmuligheder, blandt andet til aftenskoleundervisning, møder, m.v. ligger derfor meget naturligt her. For det andet ønsker sognerådet at udnytte de besparelser, der opnaas ved at lægge skole og sportsplads samme sted (.....) Endvidere er det sogneraadets opfattelse, at et offentlig omraade bedre end noget andet kan skabe et naturligt midtpunkt og derved give den kontakt, som er nødvendig for vort sogn”, skrev sognerådet.⁽³⁾

Redegørelsen lukker ikke munden på Albert Hansen, men mere bemærkelsesværdigt er det måske, at en ”beboerkreds” også udsender et åbent brev, som bliver bragt i Fyns Tidende den 23. januar. I brevet skriver beboerne, Skov Larsen, Else Hansen, Kr. Løvkvist, Sv. Kjærgaard, Anker Pedersen, Poul Nielsen og E. Frandsen blandt andet:

”Vi finder ikke, at der i sogneraadets redegørelse af 19. ds. er skabt klarhed over kommunens dispositioner og kan i det hele taget ikke se, at ”svaret” er et svar.

Hvad er egentlig meningen med talen om en dispositionsplan og oversigtsplan etc. Er vi købt eller solgt? For os at se var den plan, vi fik forevist færdig udarbejdet. Skal den realiseres nu eller om mange aar, eller hvad er meningen?

Der har i forbindelse med kommunens planlægning været mange ting, vi har undret os over, og denne undren er skærpet ved Albert Hansens aabne breve til sogneraadet. Vi har ikke kunnet undgaa at høre om, hvordan placeringen af f.eks. den nye skole saa tit har holdt flyttedag i kommunens planer.

Først var den tænkt anbragt paa ”Toftegaard”s jord, der nu ejes af Boligselskabet Lindø. Derefter blev den efter sigende flyttet til ”Højvang”s plantage, derfra til Ingvard Brorsens mark i umiddelbar nærhed deraf. Saa købte Boligselskabet Lindø hans ejendom og straks ”flyttede” skolen ned i bycentret. Hvorfor denne flytning fra boligselskabets jord til et omraade, der vel nok ejes af dette, men som er disponibelt, fordi en tidligere plan om en haandværkerby her har maattet opgives. Hvad ligger der bagved her? Hvorfor kan man ikke uden videre anbringe skolen det mest egnede sted, midt i beboeromraadet, naar man uden betænkning lægger den et sted, der berører vore ejendomme og forringer deres værdi baade i brug og ved evt. salg. Er vi ikke alle lige for loven, boligselskabet og vi andre.

Det er vor opfattelse, at sogneraadet bør formidle sammensmeltningen af den ny og den gamle by, uden at den ene part behøver at komme til fortræd. Det er det, vi venter af det, men ved byplanvedtægt 2 føler vi os sørgeligt svigtet og maa tilslutte os Albert Hansens krav: Lad os faa et sognemøde, hvor der gøres rent bord. Det vil tjene os alle bedst og skaffe os rene linjer, det er hvad vi trænger til.”, skrev borgerne.⁽⁴⁾

Stemningen i Munkebo er med andre ord dårlig i disse måneder. Sognerådet har sågar allieret sig med højesteretsadvokat Mogens Møller, for man ønsker, at Albert Hansen skal tilbagekalde sine ytringer, men advokaten advarer: ”Jeg er af den opfattelse, at man fra sognerådets side ikke bør skride til sagsanlæg på det foreliggende grundlag, ligesom man ikke, hverken under hånden eller gennem mig, bør rette henvendelse til Albert Hansen med henblik på tilbagekaldelse af ytringerne,”⁽⁵⁾ skriver han i et let forståeligt sprog, så sognerådet må finde sig i Hansens udsagn om ”Kejserens nye klæder” og lignende, og i stedet koncentrere kræfterne om det videre arbejde med byplanvedtægten, og det er faktisk også sket, for allerede 14 dage før er de parter, der har klaget over planen, indkaldt til møde. Det gælder menighedsrådet, seks grundejere, Albert Hansen og Ejendomsselskabet Lindø. Albert Hansen sender dog afbud til mødet med sognerådet.

Det gør han imidlertid ikke til borgermødet, der bliver holdt den 20. marts 1961. Mødet vækker opsigt, og det får massiv omtale i adskillige medier, både lokale og landsdækkende. For eksempel kan BT fortælle, at sognerådet har vedtaget at udeblive fra borgermødet, selv om de syv medlemmer er personligt indbudt med anbefalede breve.

”Sognerådets syv medlemmer er imidlertid fuldt enige om ikke at møde op. Vi har tidligere udsendt en erklæring om hele spørgsmålet og har intet at tilføje, siger formanden.”⁽⁶⁾ Ifølge Munkebo Avis mener formanden, at Albert Hansens angreb er ubegrundede og udelukkende dikteret af private årsager.

142 Munkebo-borgere deltog i mødet, og en afstemning viste, at adskillige af dem var langt mere positive over for sognerådets planer, end man umiddelbart kunne få indtryk af, når man fulgte avisskriverierne. Men Albert Hansen kunne dog samle 63 stemmer for en resolution, der skarpt fordømte sognerådets handlemåde, mens en noget mildere resolution, der udtrykte ønske om et nyt borgermøde med deltagelse af sognerådet, fik 25 stemmer, men hele 52 af mødedeltagerne stemte slet ikke.

Sognepræst Orla Petersen deltog i borgermødet og oplyste, at menighedsrådet havde gjort indsigelse mod byplanen blandt andet fordi den ”400-aarige præstegaards-have, der rummer historiske minder bl. a. fra Svenske-krigens tid, forsvinder.”⁽⁷⁾

Resolutionen, der blev vedtaget, var skarp. Blandt andet udtrykte man skarp misbilligelse af, at ingen af sognerådets medlemmer mødte op, og man stillede krav om, at

Bycentervej er bred, men der var alligevel brug for hele bredden, da man 18. marts 1978 skulle transportere bassinet fra Lindø til svømmehallen Mosevangen.

byplanvedtægten skulle annulleres, idet man fandt planen: ”1) økonomisk uforsvarlig, 2) efter formaålet uhensigtsmæssig både af landskabelige grunde, og af hensyn til beboerne i den gamle som den nye bebyggelse, 3) med inddragelse af præstegaardshaven og flere beboelsejendomme totalt blot-tet for pietetshensyn mod det gamle Munkebo og dets beboere, 4) samt den gene, det vil medføre ved kirkelige handlinger paa kirkegaarden.”⁽⁸⁾

Borgermødet får i realiteten ingen afgørende konsekvenser. I oktober oplyser flere medier ganske vist, at byplanen er skrottet, men det er forkert og sognerådsformand Herluf Nielsen rykker derfor straks ud med en redegørelse, der fortæller, at sognerådet har holdt møde med repræsentanter fra Boligministeriet, stiftsøvrigheden og menighedsrådet vedrørende afgrænsningen af det fremtidige

kirkegårdsområde inden for planen. Han understreger ved den lejlighed, at der er opnået enighed mellem parterne, så der er med andre ord enighed om, hvor de døde må hvile i fred, og hvor de unge må spille bold. Sognerådet venter blot på den endelige blåstempling af byplanvedtægten.

Modsat byplanvedtægt 2 gav vedtægt 1 ikke anledning til offentlig debat i aviserne. Planen omfattede det areal, der i dag udgør Mølkæret, som blev udlagt til ”åben og lav boligbebyggelse”: Planen åbnede også mulighed for etablering af den første del af Bycentervej langs Mølkæret, og nu benytter Albert Hansen sig af et nyt kneb i sin ihærdige kamp mod sognerådet. I sommeren 1963 nægter han simpelthen at sælge de fornødne arealer til kloak og vej (Bycentervej) ved Mølkæret. Kommunen har tilbudt 6000 kr. for de i alt 5200 kvadratmeter, men Hansen siger nej og derfor skrider sognerådet til ekspropriation.

Bycentervej blev nu, som det forstås, en blind tarm, og den fik fred nogle år. Men i 1974 dukker vejen igen op i avisernes spalter. Under overskriften: ”Savner motivering for Bycentervejen” refererer Fyns Tidende⁽⁹⁾ fra et borgermøde på Troelskærskolen. Nu hedder kommunens borgmester Axel Jørgensen, og over for godt 100 deltagere i mødet argumenterer han for etablering af vejen: ”Den er nødvendig for at kunne aflaste Fjordvej for den megen trafik, der kommer fra kvarteret syd for amtsvejen. Desuden har kommunen forpligtet sig overfor både boligministeriet og Lindøværftet til at anlægge vejen. Der er stort behov for en forbindelsesvej i den vestlige ende af byen, sagde borgmesteren. Han oplyste, at anlæg af Bycentervejen allerede blev vedtaget i 1960, men af forskellige grunde – sidst anlægsstoppet – er videre udførelse af den forsinket”, skrev avisen.

Flere unavngivne borgere mente dog, at vejen var overflødig, og at vejen ville ødelægge bymiljøet. Kun en mødedeltager støttede projektet.

”Siden Fjordvej blev lukket, har vi syd for amtsvejen følt, at Munkebo by har vendt os ryggen. Den ny vej kan bevirke, at vi atter finder sammen, nævntes det”, skrev avisen dog uden at oplyse, hvad der lå i udtrykket ”Fjordvej blev lukket”. Inden borgermødet var færdiggørelse af Bycentervej blevet drøftet i kommunalbestyrelsen. Anledningen var et brev fra DKP (Danmarks kommunistiske Parti), der netop mente, at der burde holdes borgermøde

Lokalhistorisk Forening råder ikke over et foto fra indvielsen af Bycentervej, så dette foto af borgmester Axel Jørgensen er klippet fra en gammel avis.

om sagen. Det lovede Axel Jørgensen, der erkendte, at der i 1960 havde været mange protester mod vejen, men at man i 1962 fik boligministeriets godkendelse.

”Sagen er kommet frem, fordi en lodsejer skal afgive jord. Men mon han ikke er skuffet over, at han kun får støtte af et lille pip fra DKP?”⁽¹⁰⁾, lød det efter alt at

dømme temmelig spydigt fra Axel Jørgensen med henvisning til, at det var radikale Albert Hansen, der skulle afgive jord.

Albert Hansen har tilsyneladende også strakt våben, og den 13. november 1974 kan Kjersteminde Avis oplyse, at kommunen har købt Albert Hansens ejendom Lindhøj for 975.000 kr. Købet omfatter 9,9 hektar jord, medens Albert Hansen selv beholder bygningerne og 8000 kvadratmeter tilgrænsende jord.

”Ved erhvervelsen af ejendommen har Munkebo kommune sikret sig jord til etablering af den nye Bycentervej, der skal munde ud i Lindøalleen vest for Albert Hansens bygninger og ville have skåret ejendommens jorder midt over. Foruden den nye vej vil kommunen udlægge en stor del af den nyerhvervede jord til rekreative formål, opførelse af kommende fritidshjem samt pensionistboliger, skrev avisen.⁽¹¹⁾”

Nu var banen med andre ord ryddet for den nye vej. Der blev bevilget 208.000 kr. til etablering af en gangtunnel under Bycentervejen, og Marius Pedersen A/S, Ferritslev, fik godt 950.000 kr. for at etablere selve vejen, som borgmester Axel Jørgensen indviende den 12. november 1975. Samme dag blev et nyt lysanlæg i krydset, Fjordvej, Kølstrupvej, Bycentervej taget i brug.

Og så skulle man vel ellers tro, at der var skabt ro om Bycentervej, der faktisk var undervejs i 19 år, og det er da heller ikke mange overskrifter, vejen har bidraget med de seneste mange år, og dog, for det har vist sig, at vejen er anlagt på gyngende grund. Lokale iagttagere husker således, at DSBs rutebiler i en periode benyttede den nye vej for derved at aflaste Fjordvej på strækningen fra det nye lyskryds ved Kølstrupvej til Troels Alle, men det viste sig, at Bycentervej ikke kunne bære den tunge trafik, og Lokal Posten kan i 1988 konstatere, at ”Bycentervej i Munkebo ligger ikke helt stille. Vejen er anlagt på blød og dyndagtig jord og det betyder, at vejbanen har bevæget sig lidt mod nord, foruden at den er sunket flere steder. En geoteknisk rapport siger imidlertid, at bevægelserne antagelig vil blive mindre og mindre og til sidst så mikroskopiske, at de er uden betydning. Vejen vil nu blive rettet op og forsynet med kantsten og fortov i nordsiden”, skrev bladet.⁽¹²⁾”

I 2015 ændrede Bycentervej karakter, idet den kom til at udgøre den østlige afgrænsning af Munkebo Multipark. Der blev i den forbindelse anlagt egentlige cykelstier på begge sider af vejen og gangstier og fortove blev omlagt, men det har vist sig, at ”blød og dyndagtig jord” ikke kan bære gang- og cykelsti på den vestlige side af vejen, der fortsat bevæger sig i retning mod mosen – i en grad, så TV2 Fyn i efteråret 2021 fandt grundlag for at lave et indslag om kommunens evne/vilje til at vedligeholde veje og stier. Man berettede om flere meter lange revner med en dybde på op til 10 centimeter.

Lidt humoristisk kan man vel godt sige, at ringen er sluttet. For Bycentervej blev ikke alene helt bogstaveligt anlagt på gyngende grund. Den bragte tilsyneladende også sognerådet på gyngende grund, for få gange har byen været mere i oprør, end da medlemmerne stod fast og gennemtrumfede byplanvedtægt 2.

Bycentervej markeret med rødt blev anlagt ”bag om” Munkebo lige på kanten af moseområdet, og ind gennem Albert Hansens ejendom, hvor vejen ”ramte” Lindøalleen.

Henvisninger:

- 1) Sognerådets protokol 18.februar1958*
- 2) Fyns Tidende 30.12. 1960*
- 3) Fyns Tidende 19. januar 1961*
- 4) Fyns Tidende 23. januar 1961*
- 5) Sognerådets protokol 14. marts 1961*
- 6) BT 20. marts 1961*
- 7) Fyens Stiftstidende 21. marts 1961*
- 8) Munkebo Avis 21. marts 1961*
- 9) Fyns Tidende 16.8.1974*
- 10) Kjerteminde Avis 11.7.1974*
- 11) Kjerteminde Avis 13.11. 1974*
- 12) Lokal Posten 31.5.1988*